

núm. 21

Servei de
Responsabilitat
Professional

CONSELL DE COL·LEGIS
DE METGES DE CATALUNYA

EDITA:
Col·legi Oficial
de Metges
de Barcelona

2 Definició,
importància
i implicacions

5 Qüestions
polèmiques

8 Consells
pràctics

11 Seguiment
de la situació
d'incapacitat
temporal

12 Contra
portada
de professió

MARÇ - JUNY 2006

PROFESSIÓ

Qüestions polèmiques i consells pràctics

Els metges i la incapacitat temporal

PRESENTACIÓ

Els metges són els agents principals a qui recorren els ciutadans quan es troben malalts. Sovint no van al metge per rebre únicament assistència mèdica, sinó que també ho fan per beneficiar-se de les prestacions econòmiques i socials que el sistema de Seguretat Social té establertes, o que han contractat prèviament mitjançant assegurances privades.

La gestió de les mesures públiques que la Seguretat Social posa a disposició dels ciutadans per pal·liar les privacions econòmiques, socials i de salut que acompanyen la situació de malaltia, té en els metges —principalment del sector públic— el seu principal agent.

Aquesta gestió no està exempta de tensions i conflictes, que afecten les relacions de metges/pacients i dels metges entre si.

Les prestacions del sistema han d'ésser facilitades amb objectivitat, en els termes i condicions assenyalats per la normativa. Per tant, és important que el metge conegui el marc jurídic regulador de les esmentades prestacions.

Sovint, la frustració d'expectatives del ciutadà envers qualsevol prestació de la qual se sentia beneficiari és causa de litigi i reclamació. També són font de conflictivitat, entre metges i pacients, i aquells i els metges assignats a les unitats de control i supervisió, les situacions derivades de la fiscalització i el control de la gestió de les prestacions econòmiques, i la protecció de la confidencialitat de les dades de salut.

Amb aquesta publicació i les següents ens proposem abordar els problemes de cada dia dels metges en la gestió de la incapacitat temporal, ja sigui derivada de malaltia comuna o professional, ja sigui d'accident de treball o no, ajudant-los a identificar la conducta pràctica que cal seguir que els garanteixi el compliment de les obligacions legals i, per tant, els permeti aconseguir una pràctica mèdica segura.

35

Consell de Col·legis de Metges de Catalunya.

Secretaria Operativa: Passeig de la Bonanova, 47. 08017 Barcelona. Telèfon: 935 678 880. Fax 935 678 885
e-mail: resp_prof@comb.es • <http://www.comb.cat/cat/comb/publicacions/professio>

Definició, importà

La malaltia o l'accident es constitueix en el nostre entorn social com un fet que cal protegir, tant individualment com col·lectivament, mitjançant una assegurança pública o privada.

La Seguretat Social —assegurança pública— entesa i acceptada com un dret que assisteix a tota persona per accedir, com a mínim, a l'assistència mèdica, es finança mitjançant la cotització dels treballadors en actiu i els impostos. També, i en les condicions establertes legalment, cobreix situacions de necessitat produïdes per la situació d'incapacitat temporal derivada de la malaltia, mitjançant diversos règims de prestacions econòmiques.

Es conforma per al ciutadà l'anomenada “Acció protectora del sistema de Seguretat Social”, que comprèn:

- a) L'assistència sanitària en els casos de maternitat, de malaltia comuna o professional i d'accidents, siguin o no de treball.
- b) La recuperació professional, de procedència apreciada dins de qualsevol dels casos que s'esmenten a l'apartat anterior.
- c) Prestacions econòmiques en situacions d'incapacitat temporal; maternitat; risc durant l'embaràs; invalidesa, en les seves modalitats contributiva i no contributiva; jubilació, en les seves modalitats contributiva i no contributiva; atur, en els seus nivells contributius i assistencials; mort i supervivència; així com les que s'atorguen en les contingències i situacions especials que reglamentàriament es determinen per Reial Decret, a proposta del ministre de Treball i Assumptes Socials.
Les prestacions econòmiques per invalidesa i jubilació, en les modalitats no contributives, s'atorgaran d'acord amb la regulació que en fa el Títol II de la Llei General de la Seguretat Social.
Les prestacions per atur, en els seus nivells contributius i assistencials, s'atorguen d'acord amb la regulació que se'n fa en el Títol III de l'esmentada llei.
- d) Prestacions familiars de la Seguretat Social, en les seves modalitats contributiva i no contributiva.
Les prestacions familiars, en la seva modalitat no contributiva, s'atorgaran d'acord amb la regulació que se'n fa en el Títol II de la mencionada llei.
- e) Les prestacions de serveis socials que puguin establir-se en matèria de reeducació i rehabilitació d'invàlids i d'assistència a la tercera edat, així com en aquelles altres matèries quan es consideri convenient.

ncia i implicacions

En el reconeixement del dret a qualsevol de les prestacions esmentades el metge participa activament. Uns intervindran en l'assistència sanitària i en la recuperació professional i certifiquen el dret a les prestacions econòmiques — sempre que la situació de malaltia que atenen sigui susceptible d'integrar-se i donar lloc a les situacions protegides per la prestació—, i uns altres que són responsables de la supervisió, el seguiment i el control de la situació d'incapacitat per evitar l'abús de la prestació o comprovar el manteniment dels fets i la situació que van originar el dret al subsidi (prestació).

En la base d'aquesta assegurança a la salut (pública o privada), les actuacions dels diferents metges —des de les diverses organitzacions públiques (serveis públics de salut, ICAM), empresarials (serveis mèdics propis) o MATEPSS (entitats col·laboradores), Medicina privada i Mútues d'Assegurança Mèdica— impliquen presa de decisions sobre la salut i les prestacions a les quals tenen dret els treballadors, i determinen situacions de vegades difícils de conciliar, en afectar drets individuals dels ciutadans i drets col·lectius, empresarials, públics, etc., també legítims.

La responsabilitat del metge, tant del que proporciona assistència sanitària i certifica l'existència de malaltia o accident que incapacita per al treball, com el que fa el control de la incapacitat temporal, és assegurar que la prescripció de la situació d'incapacitat temporal (baixa per al treball habitual) és adequada, evitant prescripcions de complaença davant demandes inapropiades de baixes laborals, tot això per garantir una gestió responsable de la prestació de protecció social, i garantint als ciutadans, amb diligència i rigor, l'accés a aquestes prestacions, quan correspongui.

Cal tenir en compte que el maneig de les baixes laborals, al marge de la seva complexa valoració clínica i procedència, requereix corelacionar l'estat de salut i el perjudici que el treball per desenvolupar pot implicar-hi, i presenta evidents connotacions socials, laborals i econòmiques, que implica que el risc de litigiositat entre els metges i els ciutadans, i els metges entre si, sigui significatiu.

A títol d'exemple, el fet que els metges de les Mútues d'Accidents de Treball i Malalties Professionals puguin expedir altes mèdiques en els processos d'incapacitat temporal, derivada d'accident de treball o malaltia professional, dels treballadors de les seves empreses associades comporta no poques situacions de conflictivitat entre els diferents agents implicats.

37

La responsabilitat del metge és assegurar que la prescripció de la situació d'incapacitat temporal és adequada

(continua a la pàgina següent)

Definició, importància i implicacions

→
(continuació de
la pàgina anterior)

Així mateix, el tractament de les dades de salut en la gestió de les baixes laborals ofereix una disjuntiva de vegades difícil de resoldre per als metges; la conciliació dels drets individuals dels ciutadans amb les necessitats d'informació de les diferents institucions implicades en aquesta prestació (empreses, MATEPSS, INSS, Serveis de Salut) amb el risc implícit de vulneració del secret professional, accés indegut a informació de caràcter confidencial.

Igualment és objecte de controvèrsia el tractament automatitzat que es fa de les dades personals, administratives i sanitàries, procediment que haurà de reunir una sèrie de garanties, com el compliment de la Llei Orgànica de Protecció de Dades de Caràcter Personal, per tal d'assegurar la confidencialitat de les dades.

També serà conflictiva la qualificació d'accident de treball/malaltia professional o no, per tal com en funció d'aquesta distinció podran donar-se diferències percentuals en relació amb la prestació econòmica a percebre a càrrec de la Seguretat Social, 100 %, 75 % o 60 % de la base reguladora.

En darrer terme, tampoc cal oblidar el paper dels metges de les Unitats Bàsiques de Salut —també conegudes com a serveis mèdics d'empresa— que voldran conèixer, en virtut de la seva responsabilitat en la vigilància i la prevenció de la salut dels treballadors, els processos d'incapacitat temporal, les seves causes i efectes per a la salut, a fi d'avaluar i esmenar, en la mesura del possible, els riscos laborals de l'empresa a la qual estiguin assignats. Per tant, la seva funció i les seves demandes d'informació caldrà valorar-les en sentit positiu, atès el seu objectiu de prevenció i de millora de les condicions de treball.

Aquest quadern, en els apartats següents, dona resposta a les diverses i més habituals situacions conflictives en què es troben immersos els metges implicats en la gestió de la incapacitat temporal, i aconsella les conductes tendents a minimitzar o evitar el risc d'incórrer en responsabilitat legal per vulneració dels seus deures professionals i dels drets dels ciutadans.

És obligatori traslladar als serveis mèdics d'empresa (UBS) informació del motiu de la baixa del treballador i del seguiment mèdic corresponent?

Els serveis mèdics d'empresa no tenen reconeguda cap competència en matèria de control i seguiment de les baixes laborals (incapacitat temporal). Per tant, no s'ha de complir cap petició o sol·licitud de trasllat d'informació d'un servei mèdic d'empresa per al control de la incapacitat temporal.

Les activitats de control periòdiques (revisions/reconeixements) a les quals s'obliga a sotmetre's els treballadors per a la percepció de les prestacions per incapacitat temporal són realitzades pels serveis mèdics de les Mútues d'Accidents de Treball i Malalties Professionals, les quals tenen per objecte comprovar el manteniment dels fets i de la situació que va originar el dret al subsidi, ja que tenen la facultat d'emetre propostes d'alta mèdica, i no pas les Unitats Bàsiques de Salut.

Dit això, sí que cal informar els serveis mèdics d'empresa dels diagnòstics per tal que puguin avaluar —per la seva funció de prevenció— la necessitat de canvi de l'entorn de treball del treballador, per evitar ser causa dels problemes de salut que els pugui afectar.

quines mesures s'han d'implementar per poder informatitzar la documentació que genera el seguiment i control de la incapacitat temporal?

La informatització de la documentació clínica ha de comportar la implementació de mesures que garanteixin el dret a la intimitat i el seu correlatiu de confidencialitat de les dades de les persones en situació d'incapacitat temporal.

Això implicarà, en primer lloc, que la recollida i el processament de les dades únicament sigui realitzada per professionals sanitaris o persones subjectes a iguals normes de confidencialitat. També, que caldrà adoptar mesures tècniques i organitzatives que evitin la destrucció, la pèrdua, l'accés i la comunicació no autoritzada.

→
(continua
a la pàgina següent)

→
(continuació de
la pàgina anterior)

El disseny del sistema de processament ha d'impedir que el suport de les dades sigui llegit, copiat, alterat o retirat per persones no autoritzades, així com una introducció no autoritzada de dades en el sistema d'informació o qualsevol consulta, modificació o esborrat no autoritzats de dades personals.

Caldrà preveure que les mesures tècniques permetin la comprovació a posteriori de les persones que han tingut accés al sistema i de les dades personals introduïdes en el sistema d'informació.

Finalment, caldrà donar compliment a l'establert a la Llei Orgànica de Protecció de Dades en allò que fa referència a la inscripció dels fitxers en el Registre de l'Agència de Protecció de Dades com en la implementació de les mesures de seguretat de nivell alt.

cal autorització expressa del pacient per enviar informació mèdica a la Mútua d'Accidents de Treball i Malalties Professionals que l'ha derivat per a la seva assistència mèdica?

No. El servei mèdic de la Mútua d'Accidents de Treball i Malalties Professionals està facultat per accedir als informes i diagnòstics relatius a les situacions d'incapacitat temporal, a fi d'exercir les respectives funcions encomanades; comprovar el manteniment dels fets i la situació que originaren el dret al subsidi.

La confidencialitat de les dades referents a l'estat de salut del treballador obliga els metges de la Mútua d'Accidents de Treball i Malalties Professionals al deure de secret professional respecte a aquelles i a la seva utilització únicament per a la finalitat de control dels processos d'incapacitat temporal, però n'està prohibit expressament l'ús per a finalitats discriminatòries i en perjudici del treballador.

es pot enviar des de la Mútua a l'ICAM el resum de la història clínica d'un treballador en situació d'incapacitat temporal?

Sí. L'Institut Català d'Avaluacions Mèdiques (antic CRAM) té legalment assumides les competències de seguiment i control dels processos d'incapacitat, i està entre les seves responsabilitats el control del correcte funcionament de la prestació.

Els serveis mèdics de l'ICAM estan facultats per accedir als informes i diagnòstics relatius a les situacions d'incapacitat temporal, a fi i efecte d'exercir les funcions legalment encomanades, com són comprovar el manteniment dels fets i de la situació que va originar el dret al subsidi. Per a l'exercici de les funcions esmentades, trimestralment, l'ICAM expedirà un informe de control de la incapacitat en què es pronuncii expressament sobre tots els punts que justifiquin, des del punt de vista mèdic, la necessitat de mantenir el procés d'incapacitat del treballador. Aquest informe serà enviat a l'entitat gestora o a la MATEPSS, segons correspongui.

Durant tot el temps de permanència de baixa, el treballador estarà obligat, entre d'altres, a sotmetre's a totes les revisions i els controls realitzats a instància de l'ICAM o quan la MATEPSS sol·liciti la revisió del treballador per part de l'ICAM.

Les dades derivades de les actuacions mèdiques relatives als actes de comprovació de la incapacitat temporal, tant de les MATEPSS com de l'ICAM, tenen caràcter confidencial i estan subjectes al deure de secret professional tots aquells que els consultin. Com ja s'ha dit, aquestes dades no podran ser utilitzades amb finalitats discriminatòries ni en perjudici del treballador, ni per altres finalitats diferents del control dels processos per incapacitat temporal.

està el treballador en situació d'incapacitat temporal obligat a sotmetre's a controls periòdics de la seva situació?

Sí. Durant tot el temps de permanència de baixa, el treballador està obligat a sotmetre's a totes les revisions i els controls realitzats a instància del metge d'atenció primària, de l'ICAM o per la MATEPSS quan l'empresari ha optat perquè el control i pagament de la prestació per incapacitat temporal sigui realitzat per aquesta última.

El fet de no acudir a les revisions o controls d'aquest òrgan pot donar lloc a l'expedició de la proposta d'alta per incompareixença.

quin metge ha d'estendre el comunicat de baixa per incapacitat temporal?

En cas que la incapacitat temporal sigui conseqüència de malaltia comuna o accident no laboral, el comunicat de baixa serà estès pel facultatiu d'atenció primària que tingui assignat l'esmentat treballador, immediatament després de fer el preceptiu reconeixement i quan així ho consideri necessari per al seu correcte tractament, i utilitzant els models legalment establerts.

Els comunicats de baixa seran estesos pels serveis mèdics de la Mútua d'Accidents de Treball i Malalties Professionals de la Seguretat Social en cas que la causa de la baixa mèdica sigui deguda a un accident de treball o malaltia professional, i el treballador presti els seus serveis en una empresa que tingui concertada la cobertura d'aquesta contingència amb una MATEPSS o es tracti d'un treballador per compte propi que, així mateix, hagi concertat amb una mútua la cobertura de la prestació econòmica d'incapacitat temporal.

quines causes determinen la finalització de la situació d'incapacitat temporal?

Les causes que determinen la finalització de la situació de baixa mèdica i, per tant, de rebre la corresponent prestació econòmica són:

- Pel transcurs del termini màxim establert per a la situació d'incapacitat temporal, aquest és de 12 mesos, o de 18 en cas de pròrroga de la incapacitat temporal.
- Per alta mèdica del treballador, amb o sense declaració d'incapacitat permanent.
- Per haver estat reconegut al beneficiari el dret a la pensió de jubilació.
- Per incompareixença injustificada del beneficiari a qualsevol de les convocatòries per als exàmens i reconeixements establerts pels metges adscrits a l'Institut Nacional de la Seguretat Social o a la Mútua d'Accidents de Treball i Malalties Professionals de la Seguretat Social.
- Per mort del beneficiari.

També serà causa de pèrdua del dret a la prestació econòmica:

- L'actuació fraudulenta del beneficiari per obtenir o conservar el subsidi.
- El treballar per compte propi o aliè, o
- El rebutjar o abandonar el tractament sense causa raonable.

Per al correcte seguiment de la situació d'incapacitat temporal

primer 1

Tingui en compte les dades que hagin fonamentat el comunicat de baixa i els comunicats de confirmació de baixa.

segon 2

Recolzi la seva decisió (actes de comprovació) en les dades que es derivin específicament dels reconeixements mèdics i dictàmens realitzats pels metges implicats en el control de la incapacitat temporal.

tercer 3

Utilitzi les taules de duracions mitjanes tipificades per als diferents processos patològics susceptibles de generar incapacitat, així com les taules sobre el grau d'incidència d'aquests processos en les activitats laborals.

quart 4

Respecti el caràcter confidencial de les actuacions mèdiques tendents a la comprovació de la situació d'incapacitat temporal.

cinquè 5

Sotmeti's al deure de secret professional en relació amb les dades consultades.

sisè 6

No utilitzi les dades esmentades amb finalitats discriminatòries ni en perjudici del treballador, ni per a altres finalitats diferents al control dels processos d'incapacitat temporal.

Recordi que: La normativa només faculta els serveis mèdics del Sistema Nacional de Salut, els metges adscrits a les Entitats Gestores, així com els metges de les Mútues d'Accidents de Treball i Malalties Professionals de la Seguretat Social, a accedir als informes i diagnòstics relatius a les situacions d'incapacitat temporal, a fi d'exercir les respectives funcions encomanades, que són comprovar el manteniment dels fets i de la situació que originaren el dret al subsidi.

Seguiment de la situació

*1

comunicat de baixa

- Còpia treballador: No diagnòstic, Sí pronòstic
- Còpia empresa: No diagnòstic, Sí pronòstic
- Còpia INSS o Mútua: Sí diagnòstic, Sí pronòstic

informe de control inspecció mèdica

- Trimestralment

contingut

- Sobre els extrems que justifiquin la necessitat de mantenir la situació d'incapacitat

comunicat d'alta

- Per curació
- Per esgotament:
  - Invalidesa permanent (parcial, total, absoluta)
  - Continuar tractament prescrit

*1

*1 "En el cas que la causa de la baixa mèdica sigui deguda a un accident de treball o a una malaltia professional, i el treballador presti serveis a una empresa que tingui concertada la cobertura d'aquestes contingències amb una Mútua d'Accidents de Treball i Malalties Professionals de la Seguretat Social, o es tracti d'un treballador per compte propi que, així mateix, hagi concertat amb la Mútua la cobertura de la prestació econòmica d'incapacitat temporal, els comunicats seran estesos pels serveis mèdics de la mateixa Mútua".

d'incapacitat temporal

comunicat confirmació de la baixa

*1

- Malaltia Comuna: Al 4t. dia de la baixa
- Malaltia Professional o Accident laboral: al 7è. dia de la baixa

posteriorment,
cada 7 dies

informe mèdic complementari

- S'acompanyarà al 3r. comunicat de confirmació de baixa
- Posteriorment, cada 4 setmanes.

contingut

- Malalties sofertes
- Tractament mèdic prescrit
- Evolució de les malalties
- Incidència en la capacitat funcional
- Duració probable de la baixa

la contra

portada de professió

NÚMEROS JA PUBLICATS:

1. Document del Consentiment Informat. 2. Assistència a menors. Adolescents i maltractaments. 3. La informatització de les dades personals, administratives i mèdiques. 4. Risc de l'efecte 2000 en l'àmbit sanitari. 5. El treball en equip. Responsabilitats. 6. La recepta mèdica. 7. Les relacions amb els Tribunals de Justícia. 8. Fer de metge a l'hospital. Àrea d'urgències. 9. Fer de metge a l'hospital. Serveis Centrals. 10. Fer de metge quan el pacient és metge o familiar de metge. 11. Sobre l'activitat pericial. 12. Informes i certificats. 13. Guies de pràctica clínica. 14. Fer de metge a l'hospital. Àrea Quirúrgica i Crítics. 15. Fer de metge a l'hospital: Hospitalització i Farmàcia. 16. Reaccions adverses a medicaments. 17. Transport sanitari. 18. Les noves tecnologies en la medicina. El correu electrònic. 19. Les noves tecnologies en la medicina. Els webs de contingut sanitari. 20. Metges i conducció.

PRÒXIMES QÜESTIONS QUE TRACTAREM:

Altes hospitalàries.
Forçoses i voluntàries

Fer de metge a l'hospital:
Consultes externes

Atenció Primària
i Hospitals: cooperació

NOTA: Ordre de publicació per determinar

46

L'ESPAI DEL PROFESSIONAL

La Junta de Govern del COMB, COMT, COMLL, COMG us demanen la vostra col·laboració en la proposta dels temes que voldríeu que fossin tractats en pròxims números de PROFESSIÓ.

Ompliu les referències següents amb les vostres dades.

NOM:

COGNOM:

NÚM. COL·LEGIAT:

COL·LEGI DE:

(MAJÚSCULES)

Temes proposats (indiqueu tres temes):

(MAJÚSCULES)

Envieu una còpia d'aquest formulari a: Consell de Col·legis de Metges de Catalunya. Secretaria operativa: Passeig de la Bonanova, 47. 08017 Barcelona. També podeu fer-nos arribar les vostres propostes per e-mail: resp_prof@comb.es, per fax al 935 678 885 o bé per telèfon al 935 678 880.

TOTS ELS SERVEIS D'ASSEGURANCES

PER COBRIR ELS RISCOS:

- Personals
- Professionals
- Econòmics i patrimonials dels metges

... amb els avantatges de:

MUTUAL MÈDICA
de Catalunya i Balears